

НАПРЯМ 3. ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-466-8-16>

ВИКЛИКИ ТА ЗМІНИ В СИСТЕМІ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Недокус І. С.

*доцент кафедри політології та державного управління
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Широкомасштабна військова агресія російської федерації кардинально змінила умови для надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування в Україні. Важливим завданням владних інституцій стало не тільки збереження існуючої системи центрів надання адміністративних послуг, але й пошук нових форм їх надання з метою забезпечення громадянських прав та свобод в умовах правового режиму воєнного стану. Від якісної, злагодженої роботи місцевої влади, центрів надання адміністративних послуг залежить ефективність діяльності системи державного управління в Україні.

Зосередження зусиль та ресурсів центральних та місцевих органів влади на вирішення питань організації діяльності органів публічної адміністрації у сфері надання адміністративних послуг зіткнулось з суттєвими перешкодами. Насамперед, умови воєнного стану не дозволяють владі виділити додаткові ресурси та працівників для відкриття нових установ для надання адміністративних послуг. Тому вирішення існуючих проблем було покладено на уже сформовану систему центрів надання адміністративних послуг.

В умовах правового режиму воєнного стану органи місцевого отримали потрібні повноваження для організації роботи щодо відсічі військовій агресії російської федерації на місцях [4]. Саме тому центри надання адміністративних послуг не тільки продовжували звичну діяльність, але й перетворились на гуманітарні центри в перші дні та місяці війни. Самовідданість, якість роботи адміністраторів ЦНАП щодо обслуговування не тільки членів територіальної громади вражає.

Водночас, чимало проблем, пов'язаних з тимчасовою окупацією частини території нашої держави російськими агресорами та веденням

активних бойових дій, з якими зіткнулись центри надання адміністративних послуг у лютому 2022 року, не були новими для України. Ще у 2014 році центральні та місцеві органи влади нашої держави підготували та впроваджували нормативно-правові інструменти діяльності системи надання адміністративних послуг в умовах війни. Зокрема, у квітні 2014 році був ухвалений закон, який регулює правовідносини щодо забезпечення громадянських прав на тимчасово окупованій території [3]. Положення даного нормативно-правового акту передбачають зміни щодо правил реєстрації місця проживання; умови здійснення підприємницької діяльності; купівлю-продаж нерухомості; реалізацію законодавчих норм у сфері соціального забезпечення для тих українських громадян, хто опинився на тимчасово окупованій території. Водночас, широкомасштабна військова агресія потребувала внесення суттєвих змін до організації системи надання адміністративних послуг.

Ухвалені Верховною Радою України у перші місяці війни нормативно-правові акти щодо діяльності в умовах правового режиму воєнного стану, передбачають, що центри надання адміністративних послуг обслуговують відвідувачів у повному обсязі. Водночас, у тих територіальних громадах, які розташовані у зонах безпосередніх бойових дій, запроваджено можливості владних інституцій вносити зміни щодо термінів звернення за одержанням адміністративних послуг.

У перші місяці російсько-української війни, центри надання адміністративних послуг, які продовжували функціонування на територіях активних бойових дій, змушені були терміново вирішувати складні проблеми. До таких проблемних питань у сфері надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування, за результатами соціологічного дослідження, варто віднести: а) ідентифікація особи внаслідок втрати документів та закриття відповідних реєстрів; б) призупинення функціонування усіх державних реєстрів, що заблокувало реалізацію найбільш поширених серед споживачів адміністративних послуг, зокрема: реєстрація нерухомості, реєстрація транспортного засобу, реєстрація бізнесу тощо; в) неможливість проведення операцій щодо реєстрації місця проживання та подання декларацій, що викликало призупинення надання інших адміністративних послуг [1].

До найбільш поширених адміністративних послуг, які виникли після широкомасштабного військового вторгнення російської федерації у лютому 2022 року віднесемо: оформлення та поновлення паспортів, послуги для внутрішньо переміщених осіб, оформлення соціальної допомоги тощо. На нашу думку, держава доволі успішно відреагувала на виклики війни в системі надання адміністративних послуг. Тимчасове призупинення надання окремих адміністративних послуг та

блокування доступу до державних реєстрів у перші місяці війни, вважаємо, було цілком виправданим.

Водночас, залишається низка невирішених проблем у сфері надання адміністративних послуг в Україні, які є особливо актуальними впродовж періоду воєнного стану та, на нашу думку, залишаться такими після війни. Тому для удосконалення системи надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану необхідно: розвивати систему мобільних центрів надання адміністративних послуг; за можливості відновлювати функціонування центрів надання адміністративних послуг на прифронтових та, особливо, звільнених регіонах; у структурі ЦНАП збільшити чисельність юристів, які будуть надавати правову допомогу тимчасово переміщеним особам, учасниками бойових дій та членам їх сімей, інвалідам та інших категоріям громадян; надалі розширювати перелік послуг, які надаються центрами адміністративних послуг в умовах воєнного стану; забезпечувати чіткість та прозорість процедури надання послуг [2].

Також чимало нормативно-правових актів, які стосуються процедури та термінів надання адміністративних послуг в Україні, окремі рішення органів державної влади та місцевого самоврядування, які були ухвалені в умовах правового режиму воєнного стану, можуть застосовуватись і у мирний час, особливо у тих регіонах, де безпекові ризики будуть очевидними.

Література:

1. Вплив війни на сферу адмінпослуг. Право в умовах війни. Розробка ефективних правових рішень, 2022. URL: https://law-in-war.org/wp-content/uploads/2022/04/adminservices_war_ukr_web_08042022-1.pdf
2. Ковальчук В. Адаптація надання адміністративних послуг до умов воєнного стану. *Юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 273–281. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v1_2024/32.pdf
3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території: Закон України від 15.04.2014 року № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
5. Як працюють центри надання адміністративних послуг у воєнний час: офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221128.html>